

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

XXIII. Vtrum Fides sit impossibilis cum opinione circa idem obiectum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

fidem cogitatione. Ergo Deus, quoties loquitur, imponit sibi necessariò omnem, cuius est capax, obligationem dicendi verum. Rursus nec patris miraculis posset vllam securitatem inducere. Quia miracula, vt notatum est quæst. 19. hoc solum directè, & formaliter præstant, vt ostendant, Deum esse auctorem locutionis, & quò maiora sunt, eo id apertius ostendunt, sed nihil præstant amplius. Id autem nihil confert ad securitatem audientis, supposito posse Deum dicere falsum. Hoc ergo supposito, nulla arte fieri potest, vt Deus sit idoneus ad nos regendos. Manifestissimum igitur, & certissimum est, Deum mentiri, aut falsum dicere nullatenus posse.

Art. 5. Ad primam rationem à priori in contrarium: Hominem decipi à Deo impellente ad deceptionem, interposita sua auctoritate, est malum incompenabile; quia tale malum est, quod inde sequitur, Deum esse contemptibilem, & ineptum ad regendum. Ad paritatem transmissò antecedente negatur consequentia. Quia rationes, & auctoritas, quæ productæ sunt aduersus consequens, non militant aduersus ea, quæ ponuntur in antecedenti, iis, vt debent, proportionaliter acceptis; nempe restrictione mentali, pro ea, cuius indicium extet aliquod exterius, obseruabile ab attenta prudentia audientis; obligatione assentiendi falsitati inducta per accidens, ratione alterius erroris antecederet admissi, vel ratione occurfus causarum secundarum reddentium imprudentem suspensionem iudicij, & temerariam eam partem, quæ veritatem continet, & sic de similibus. Imò etsi per impossibile, licitum nobis esset aliquando mentiri, aut fallaciter loqui, etiam per se, seu seclusa ignorantia inuincibili, non propterea id ipsum licitum Deo, aut possibile vnquam esse posset: vel è conuerso, ob diuersitatem rationum, quibus mendacium, & falsitas Deo, & nobis redduntur illicitæ, & dedecentes, vt apparet facilè ex fundamento præmissò respectu Dei, & ex iis, quæ respectu nostri vrgeri solent, & possunt. Ad rationem à posteriori respondent fusè sacre Paginæ interpretes, quorum est id negotij, ostensa concordia eorum omnium, quæ in illa continentur; & promissiones, quæ non sunt impleæ suo tempore, fuisse conditionales. Et quodnam vecordiæ, & stultitiæ genus fuisset, contradictionem dictorum, & infidelitatem promissionum omnibus sæculis palam proposuisse scientem, & volentem! Certè quale nec vlli homini contingit.

Art. 6. Censeretur porrò Deus mentiri, ac fallaciter loqui, si enaderet falsa locutio, cuius auctorem esse Deum ipse nobis proponeret, vt euidenter credibile, absque vlla formidine. Cum enim eiusmodi euidentiam solus Deus inducere possit, ipse, sua auctoritate interposita, nobisque sufficienter proposita, esset auctor nostræ deceptionis; censeretur autem mendax, & fallaciter loquens, quicumque sua auctoritate, sic, aut modo æquiuolenti inducit deceptionem in audiente. Patet præterea clarè militare pro hoc euentu rationes, quibus ostensum est repugnare Deo mendacem, & fallacem locutionem. Est enim contemptibilis quicumque inducit deceptionem in audientem, oppignorata eum in modum sua auctoritate. Nec posset Deus perfectè nos regere stante conditione viatorum propria, si post talem propositionem auctoritatis diuinæ, nutaret licitè nostra Fides, possetque abesse veritas à locutione. Quare ad eiusmodi euidentiam de credibilitate consequitur necessariò similis euidentia de obligatione credendi super omnia; quam euidentiam neque hi effugere possunt, qui sub terminis vniuersalibus, & abstractis, censent, Deum loqui fallaciter posse, ob æquiuocationem, & malam terminorum acceptionem, ac definitionem. De cuius æquiuocationis causis, & modis possibilibus longum

esset dicere, nec admodum vtile pro excusatione peccatorum Theologorum illam minimè merentium.

QVÆSTIO XXIII.

Vtrum Fides sit impossibilis cum opinione circa idem obiectum?

IDEVR non esse. 1. Quia sola formido radicalis, & non actualis est essentialis actui opinatio. Sola autem formido actualis; non verò radicalis tantum est impossibilis cum certitudine circa idem obiectum in eodem intellectu. Componi igitur potest cum certitudine fidei actus opinatiuus.

2. Simplex apprehensio, & complacentia simplex, atque cognitio abstractiua sunt composibiles cum iudicio, & affectu efficaci, atque cognitione intuitiua circa idem obiectum in eadem potentia; idemque contingit in aliis actibus perfectis, & imperfectis. Ergo componi similiter possunt cognitio opinatiua, & certa Fides.

3. Simples apprehensiones inclinantes ad iudicium opinatiuum circa obiectum fidei, sunt magis imperfectæ, quàm sit iudicium ipsum opinatiuum, & nihilominus possunt componi cum actu fidei, de quo nemo dubitare potest. Ergo à fortiori cum eadem componi potest iudicium opinatiuum.

4. Si opinio, & Fides non possent inuicem componi in eodem circa idem, rationes probabiles Theologorum circa mysteria nostræ fidei excluderent ab ipsis fidem illorum, & essent inutiles ad confirmandam fidem aliorum; ac proinde vitandæ potius illæ essent; quàm tanto studio conquirendæ, quod est absurdum.

Art. 1. Resp. Fides est certa certitudine excludente penitus possibilitatem oppositi. Opinio verò est incerta, & formidolosa incertitudine, & formidine admittente possibilitatem oppositi. At sunt impossibiles essentialiter huiusmodi certitudo, & incertitudo de eodem secundum idem. Ergo Fides, & opinio de eodem secundum idem sunt impossibiles essentialiter. Patet minor; quia affirmatio, & negatio de eodem secundum idem sunt impossibiles essentialiter. Negat autem possibilitatem oppositi cognitio illam excludens, eandemque affirmat cognitio illam admittens. Quia in cognitionibus excludere, & admittere non distinguuntur ab affirmare, & negare. Quo eodem argumento probat Philosophus 1. Poster. cap. 26. mutuum scientiæ, & opinionis impossibilitatem. Maior quoad primam partem de Fide constat satis ex quæst. præced. Quoad alteram partem de Opinione, probatur in primis auctoritate Philosophi ibid. dicentis id expressè semel atque iterum, & D. Thom. 1. 2. q. 67. ar. 3. *De ratione opinionis est, ait, quod accipiat unum cum formidine alterius oppositi. Unde non habet firmam adhesionem.*

Art. 2. Idem dicit, & addit rationem in hac 1. 2. q. 1. ar. 4. Quia opinio est cognitio habita per liberam electionem voluntatis determinantis intellectum destitutum medio ipsum conuincente, necnon medio potente excludere formidinem, quin conuincat. Quorum primo differt opinio à scientia, posteriori à Fide. Cognitio autem enuntiatiua concepta in hunc modum, nec potest ita ferri in vnā partem contradictionis, vt abstrahat prorsus ab opposita; quia veluti auditis vtriusque partibus fert indiuisum iudicium de vtriusque

utraque parte contradictionis proposita antecederet electioni, de cuius ratione est, ut sibi proponatur opposita; neque potest ita amplecti unam partem, ut omnino excludat oppositam; quia caret medio omnino excludente oppositum, atque tollente formidinem. Ergo ita admittit unam partem, ut necessarii formidet de opposita; hoc est, agnoscat possibilitatem oppositi, tam antecedentem, quam consequentem, quantum est ex vi motui, quatenus illi apparet per simplices apprehensiones, quæ formido, & possibilitas solent exprimi per particulam fortasse, possunt verò concipi multipliciter.

Art. 3. Ex his apparet absque sufficienti fundamento, conatos esse aliquos modernos auctores inueneri distinctionem formidinis radicalis, & actualis, dicentes, priorem esse essentialem opinioni, non verò posteriorem; cum formido radicalis sit propria simplicium tantum apprehensionum, ad quas consequitur iudicium opinatum, & quas dum intellectus per idem iudicium considerat, non potest non actualiter formidare, ob eandem rationem, ob quam, ex confessione eorum auctorum, necessario formidat actualiter, dum considerat reflexe iudicium probabile directum.

Art. 4. Imò ista reflexio nullam potest unquam nouam formidinem inducere, siue actuale, siue radicale; sed solum potest distinctius, & clarius representare eam, quæ antecederet inest iudicio probabili directo. Nempè causa obiectiva adæquata formidandi est debilitas motui distincti ab enuntiatione probabili, quatenus apparentis per primas eius apprehensiones, aut alias cognitiones præuias; atque hoc motuum considerat enuntiation opinatiua directa; non verò alia supra istam reflexa. Quia motuum huius reflexæ adæquatum, & quidem euidenter cognitum, ideoque nullam de nouo potens cauare formidinem, est ipa cognitio directa. Sed quia hæc cognitio directa cognoscitur clarius per reflexam, quam per seipsam; atque ideo cognoscitur etiam clarius per eandem reflexam, formido actualis identificata cum eadem cognitione directa, propterea irrepsit æquiuocatio confundentibus claritatem de formidine actuali præexistenti aduenientem de nouo, cum ipsa formidine actuali, quasi, & ipsa superueniret de nouo. Cuiusmodi æquiuocationes sunt frequentes in scrupulosis, nec est diuersa longè ratio de speculantibus ad modum scrupulorum.

Art. 5. Certè non facillè apparet cur illi auctores non distinxerint similiter certitudinem radicalem ab actuali; atque illam solam dixerint esse de conceptu essentiali cognitionis tam euidentis, quam obicure, simulque certæ, & consequenter cognitionem, tam euidentem, quam obicure, simulque certam, certam verò utramque radicaliter tantum, componi similiter posse cum opinione actualiter formidolosa, circa idem secundum idem. Quod tamen, cum dici minimè possit, nec unquam quicquam dixerit, neque dici simile aliquid debet de opinione, & eius formidine comparata cum euidentia, aut certitudine obscura. Quia eodem prorsus modo se habent, spectata virtute motui, & modo illud respiciendi, Opinio respectu formidinis, & scientia, atque Fides diuina respectu certitudinis. Ex his patet ad primum.

Ad 2. Non quilibet actus imperfecti sunt impossibiles, cum quibusvis perfectioribus, quia aliqui actus imperfecti excludunt à se, non tamen à suo subiecto, maiorem aliorum actuum perfectionem; Atque huiusmodi sunt actus, quos in exemplum adducit obiectio; non verò sunt eiusmodi opinio, & certa Fides; quia hi duo actus opponuntur inuicem

R. P. Esparza Curs. Theol. Tom. I.

contradictoriè ex parte obiecti, prout representati per ipsos, ut dictum est. Quod non contingit in prioribus illis actibus, ut patet consideranti.

Ad 3. Dicitur similiter simplices eas apprehensiones, quia nihil iudicant, nihil contradicere actui Fidei, uti contradiceret iudicium opinatum.

Ad 4. Theologi, & qui à Theologis docentur, non mouentur per rationes eorum ad opinandum de rebus Fidei; sed ad indicandum esse rationabilia eadem mysteria, etiam secundum discursum naturalem. Unde rationes Theologorum non impediunt exercitium Fidei; sed magis illud reddunt facile, & minuunt repugnantiam naturalem intellectus aduersus eadem mysteria, & causant delectationem peculiarem in professione Fidei, dum agnoscitur eius consonantia cum ratione naturali, & enubantur rationes in contrarium. Quæ est res maximi momenti ad consolationem, & confirmationem fidelium; maxime verò ad conuersionem infidelium, & impugnationem contradicentium Fidei Catholicæ.

QVÆSTIO XXIV.

Vtrum obscuritas sit de conceptu Fidei?

IDEVVR non esse. I. Quia, quod scitur, & videtur, non cognoscitur obscure; Fides autem scit, & videt suum obiectum, iuxta illud Pauli supra. *Scio cui credimus. Et ille uidit Christum, ad Thomam Ioan. 20. Quia vidisti me, Thoma, credidisti.*

2. Qui conuertitur ab infidelitate ad fidem, conuertitur à tenebris ad lucem, & aperit oculos, ut constat ex 26. Actorum 18. *Ego mitto te aperire oculos eorum, ut conuertantur à tenebris ad lucem.* Ergo Fides est clara, utpotè illuminata.

3. Non cognoscit obscure, qui potest reddere rationem eorum, quæ cognoscit: Potest autem eam reddere Fidelis. Quia Petrus Apostolus præcipit epist. 1. 3. 15. *Paratos nos esse reddere rationem eius, quæ in nobis est, Fidei.*

4. Ex euidentia credibilitatis, & obligationis credendi absque formidine, inferitur euidenter veritas credendorum propter essentialem connexionem illarum cum ista: Ergo non necesse est Fidem esse obscuram.

5. Angeli, vel saltem eorum supremus; habuere euidentiam in ætate, hoc est, euidentiam de Deo, ut auctore locutionis, cui credere. Cognouerunt enim euidenter eam locutionem non fuisse, cuiusquam sibi par, aut inferioris, & superiorem ipsis neminem esse nisi Deum. Dictum autem est supra, posita ea euidentia, nullam superesse obscuritatem in Fide. Ergo non est de ratione Fidei obscuritas.

6. Omnis cognitionum obscuritas consistit, vel primò in confusione inferiorum sub conceptu communi, vel secundò in cognitionis inadæquatione, latentibus aliquibus prædicatis conuertibilibus cum ratione specifica, quam discernit, vel tertio in cognitione unius obiecti per species, & ad instar alterius, vel denique in defectu motui conuincens. Primum obscuritatis genus dictum est supra non inesse Fidei, & est commune omni cognitioni vniuersali. Secundum est commune omni cognitioni inadæquata, seu non comprehensua, atque adeò etiam creata visioni Dei. Tertium est commune omni cognitioni naturali, tametsi euident sit, de existentia aliisque prædicatis diuinis. Vltimum est commune omni cognitioni opinatiuæ.

A a a